

Επιμέλεια: Βάσω Ηλιοπούλου

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Νέες ανακαλύψεις στη Βεργίνα

Ένα ολόχρυσο αγγείο, ύψους πενήντα εκατοστών περίπου, και ένα χρυσό στεφάνι, διακοσμημένο με φύλλα βελανιδιάς συγκαταλέγονται στα νέα ευρήματα από τον αρχαιολογικό χώρο της Βεργίνας. Τα εντυπωσιακά ευρήματα, που χρονολογούνται στον 4ο αιώνα π.Χ., ήρθαν στο φως στη διάρκεια ανασκαφών της αρχαιολογικής ομάδας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο κέντρο της αγοράς των Αιγών, μέσα στο ιερό της Εύκλειας και έχουν διατηρηθεί σε άψογη κατάσταση. Είναι αξιοσημείωτο ότι το στεφάνι είναι σχεδόν εφάμιλλο σε ποιότητα και διαστάσεις με εκείνα από τους βασιλικούς τάφους της Μεγάλης Τούμπας.

Νέα ευρήματα από την Κωνσταντινούπολη

Σημαντικά ευρήματα φέρνουν στο φως οι ανασκαφές που διεξάγονται στην Κωνσταντινούπολη. Στο «Λιμάνι του Θεοδοσίου», στο Γενί Καπί, βυθισμένα στην άμμο της ακτής, εντοπίστηκαν 32 βυζαντινά πλοία (εκ των οποίων τα 20 εμπορικά), τα οποία χρονολογούνται από το 1000 μ.Χ. Στον πυθμένα του λιμανιού βρέθηκαν απλά κυκλικά και τετράγωνα οικήματα, φτιαγμένα από κλαδιά και λάσπη, τα οποία κτίστηκαν προτού ανέβει η στάθμη των υδάτων και σχηματισθεί το λιμάνι, ενώ πρόσφατα ήρθε στο φως νεκροταφείο, με λείψανα δύο μικρών παιδιών, μιας γυναίκας και ενός άνδρα, τα οποία χρονολογούνται γύρω στο 6000 π.Χ. Το γεγονός αυτό, αν οι χρονολογίες επαλη-

θευτούν, θα επιβεβαιώνει τη συνεχή κατοίκηση της περιοχής τα τελευταία 8.000 χρόνια, όπως υποστηρίζει ο Τούρκος αρχαιολόγος και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Τέξας, Κεμάλ Πουλάκ.

Ο μηχανισμός των Αντικυθήρων αποκαλύπτει τα μυστικά του

Ειδικό δείκτη που έδειχνε τις ημερομηνίες των σημαντικότερων πανελληνίων αγώνων της εποχής του διέθετε ο μηχανισμός των Αντικυθήρων, ενώ πιθανοί τόποι για την προέλευσή του φαίνεται να είναι οι Συρακούσες ή το Ταυρομένιον (Ταορμίνα), σύμφωνα με τα νέα δεδομένα από την έρευνα της διεθνούς, διεπιστημονικής ομάδας που τον μελετά, τα οποία δημοσιεύθηκαν στο ερευνητικό περιοδικό *Nature*. Συγκεκριμένα, οι ερευνητές διαπίστωσαν την ύπαρξη ειδικού καντράν που δείχνει τους στεφανίτες πανελληνίους αγώνες (Νέμεα, Ίσθμια, Πύθια, Ολύμπια, Νάια) και κάποιους άγνωστους σήμερα. Επιπλέον στο πίσω μέρος του μηχανισμού, εντοπίστηκε σεληνιακό ημερολόγιο του αρχαίου αστρονόμου Μέτωνος. Οι 12 μήνες που αναγνώστηκαν είναι,

σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, κορινθιακού τύπου και συναντώνται σε αποικίες της πόλης στη Δυτική Ελλάδα, στην Ιλλυρία, στην Κέρκυρα και τη Σικελία. Το γεγονός αυτό φαίνεται να στρέφει την αναζήτηση της προέλευσής του όχι στην ανατολική Μεσόγειο, όπως πιστευόταν μέχρι σήμερα, αλλά στη δυτική. Στην επιστημονική ομάδα συμμετέχουν, από ελληνικής πλευράς, ο αστρονόμος Ιω. Σειραδάκης (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), ο αστρονόμος Ξ. Μουσάς και ο φυσικός, ειδικευμένος στην ανάλυση ιστορικών αντικειμένων, Ιω. Μπιτσάκης (Πανεπιστήμιο Αθηνών), η δρ χημικός Ε. Μάγκου και η αρχαιολόγος-μουσειολόγος Μ. Ζαφειροπούλου (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο). Από το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης συμμετέχει ο φιλόλογος και παλαιογράφος Α. Τσελίκας.

Αρχαιότητες στο Ηράκλειο

Κατά την εκτέλεση εργασιών ανάπλασης στην περιοχή που είναι γνωστή ως «Μπεντενάκι», στο Ηράκλειο, ήρθαν στο φως αρχαιότητες σημαντικές για την ιστο-

ρία και την τοπογραφία της πόλης. Συγκεκριμένα, έχουν αποκαλυφθεί ένα κτιριακό σύμπλεγμα με αμυντικό και λατρευτικό χαρακτήρα, καθώς και τμήμα οχυρωματικού έργου, πιθανώς πύργου, το οποίο σε δεύτερη φάση μετατράπηκε σε εκκλησία. Η μεγάλη συγκέντρωση τάφων στο δάπεδο του ναού και στον βόρειο τοίχο οδηγεί τους αρχαιολόγους στην υπόθεση ότι πρόκειται για ταφικό παρεκκλήσι, η οποία ενισχύεται από τμήμα τοιχογραφίας με την παράσταση της Δευτέρας Παρουσίας. Τα όρια του συμπλέγματος δεν έχουν ακόμα αποκαλυφθεί στη βόρεια, δυτική και νότια πλευρά του και η έρευνα συνεχίζεται.

Αγάλματα των Αντωνίων στην αρχαία Σαγαλασσό

Οι ανασκαφές στα ρωμαϊκά λουτρά της αρχαίας πόλης Σαγαλασσού της Τουρκίας έφεραν στο φως μέρη ενός γιγαντιαίου μαρμάρινου αγάλματος του Ρωμαίου αυτοκράτορα Μάρκου Αυρηλίου (πρόκειται για το κεφάλι, ύψους ενός μέτρου, το δεξί χέρι και τα κάτω μέρη των ποδιών του), καθώς και ένα τεράστιο κεφάλι

Παράξενα νομίσματα

Στην απώτερη αρχαιότητα οι άνθρωποι εμπορεύονταν τα προϊόντα τους ανταλλάσσοντάς τα. Ανταλλακτική αξία, εκείνους τους καιρούς, είχαν και οι αιχμές βελών. Έτσι, το σχήμα παρέμεινε ως ανταλλακτική μονάδα και τον 7ο-6ο αι. π.Χ. χρησιμοποιήθηκε, παραπονημένο, ως πρώτο «νόμισμα», με στρογγυλεμένες άκρες (γεγονός που μαρτυρεί την αποκλειστική χρήση των αντικειμένων αυτών για σκοπούς μη πολεμικούς) από τους Σκύθες και τις ελληνικές αποικίες της Μαύρης Θάλασσας (Ολβία, Κερκινίτις και νήσος Μπερεζάν). Τον 6ο αιώνα, στην Ολβία και την Κερκινίτη, το σχήμα της αιχμής βέλους αντικαθίσταται από το σχήμα «ιχθύων» και «δελφινιών», μαρτυρώντας τη θέση που είχε πάρει, στην τοπική οικονομία, η θάλασσα και τα προϊόντα της και συνεχίζοντας την παράδοση του «ανταλλακτικού» εμπορίου.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

και ένα χέρι από άγαλμα που ανήκε στη Φαουστίνη την Πρεσβύτερη, σύζυγο του αυτοκράτορα Αντωνίνου Πίου. Πέρυσι η ερευνητική ομάδα με επικεφαλής τον Μαρκ Βάλκενς, καθηγητή του Πανεπιστημίου του Λέβεν, στο Βέλγιο, είχε αποκαλύψει τμήματα ενός κολοσσιαίου μαρμάρινου αγάλματος του αυτοκράτορα Αδριανού.

Ανασύρθηκε ύστερα από 2.500 χρόνια

Ένα ξύλινο καράβι, μήκους 21 μέτρων, που πιστεύεται ότι βυθίστηκε γύρω στο 500 π.Χ., ενώ κατευθυνόταν από τη Σικελία στην Ελλάδα, ανασύρθηκε στο τέλος Ιουλίου. Το καράβι, για 25 αιώνες, ήταν θαμμένο στα ανοιχτά της Γέλας. Επόμενος σταθμός του το λιμάνι της Γέλας, όπου θα τοποθετηθεί σε δεξαμενές με ειδικά χημικά για την προστασία του, και στη συνέχεια ένα ειδικό εργαστήριο συντήρησης και αποκατάστασης στο Πόρτσμουθ της Βρετανίας.

Τετράτροχη άμαξα του 100 μ.Χ. ήρθε στο φως στη Βουλγαρία

Ανασκαφές που διεξάγονται στη ΝΑ Βουλγαρία, κοντά στο χωριό Μπορίσοβο, έφεραν στο φως πλήρως διατηρημένη τετράτροχη άμαξα που χρονολογείται περίπου στο 100 μ.Χ. και συνδέεται με τον πολιτισμό των αρχαίων Θρακών. Η ανακάλυψη έγινε σε ταφικό σύμπλεγμα, περίπου 290 χιλιόμετρα ανατολικά της Σόφιας. Στο θόλο του τάφου, αποκαλύφθηκαν επίσης επιτραπέζια αγγεία, γυάλινα δοχεία και άλλα κτερίσματα. Σε διαφορετικό λάκκο, εντοπίστηκαν σκελετοί δύο ίππων, οι οποίοι προφανώς είχαν

θυσιαστεί στη διάρκεια της κηδείας κάποιου ευγενούς. Στο ίδιο σημείο βρέθηκαν καλά διατηρημένα μπρούτζινα και δερμάτινα αντικείμενα, τα οποία εικάζεται ότι χρησιμοποιούνταν ως χαλινάρια.

Ναυάγια στη Χίο

Σε υποβρύχια έρευνα της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με το Αμερικανικό Ωκεανογραφικό Ινστιτούτο του Woods Hole, στη Χίο, αποτυπώθηκαν ψηφιακά δέκα θέσεις ναυαγίων που χρονολογούνται, κατά τις πρώτες εκτιμήσεις, από τα πρώιμα κλασικά μέχρι και τα βυζαντινά χρόνια, ενώ πιθανολογείται και η ύπαρξη ενός μεσαιωνικού πλοίου.

Αρχαιολογική έκπληξη στον Ψηλορείτη

Επτά πολυεδρικά αντικείμενα από ορεία κρύσταλλο και δύο αντικείμενα που ίσως προέρχονται από επεξεργασμένο μετεωρίτη συγκαταλέγονται στα νέα ευρήματα που ήρθαν στο φως στη Ζώμινθο, κατά τη διάρκεια των ανασκαφών οι οποίες διεξάγονται από πολυμελή διεπιστημονική ομάδα που διευθύνεται από τους αρχαιολόγους Γιάννη και Έφη Σακελλαράκη, και οι οποίες φέτος επικεντρώθηκαν σε δύο σημεία, στο δωμάτιο 15 και στο χώρο 19. Η ορεία κρύσταλλος βρίσκεται σε μικρές ποσότητες στον Ψηλορείτη και κατά τη μινωική εποχή από το υλικό αυτό κατασκευάζαν χάντρες, περιάπτα, σφραγίδες ακόμη και αγγεία, ενώ, σύμφωνα με τον Γ. Σακελλαράκη, από μετεωρίτες οι Μινωίτες κατασκεύαζαν σφραγίδες. Μεγάλη σημασία όμως αποδίδεται και στο χώρο

19, λόγω της αρχιτεκτονικής του πολυπλοκότητας και δομής, αλλά και των ευρημάτων που εντυπωσιάζουν τους βοτανολόγους και αρχαιοζωολόγους της ομάδας, καθώς, εκτός από διάφορους σπόρους, έχουν βρεθεί οστά από πρόβατο, κατσίκια, βόδι, χοίρο, σκύλο, λαγό, ελάφι, ενδεχομένως άλογο, καθώς και οστά από αταύτιστο μικρό θηλαστικό και πτηνό.

Σημαντικά ευρήματα στα νοτιοδυτικά παράλια της Κύπρου

Οχυρωμένος οικισμός, ο οποίος κατοικήθηκε από την κυπροαρχαϊκή μέχρι την ελληνιστική περίοδο, ήρθε στο φως στη διάρκεια ανασκαφών στην Πύλα της Κύπρου. Σύμφωνα με τους ερευνητές αρχαιολόγους, η παρουσία πολλών ειδωλίων υποδηλώνει την ύπαρξη άγνωστου έως τώρα ιερού της κυπροαρχαϊκής και κυπροκλασικής περιόδου.

Αργυρώ Μαυροζούμη

Αποκαλύφθηκε θέατρο του Σέξπιρ στο Λονδίνο;

Οι αρχαιολόγοι υποστηρίζουν ότι εντόπισαν το περίφημο «The Theatre», ένα από τα παλαιότερα θέατρα της αγγλικής πρωτεύουσας. Στην ταυτοποίηση του θεάτρου οδήγησαν η θέση του και οι πολυγωνικοί τοίχοι του. Το «The Theatre» είναι δέκα χρόνια παλαιότερο από το «Rose Theatre» (που ανακαλύφθηκε το 1989, νότια του Τάμεση, στο κέντρο του Λονδίνου) και η εύρεσή του θα συμπληρώσει το σύνολο των ανοιχτών θεάτρων στα οποία ο βρετανός βάρδος ανέβαζε τα έργα του, διευρύνοντας παράλληλα τη γνώση

για τα θέατρα του ελισαβετιανού Λονδίνου.

Νέο εύρημα στην Τροία

Μπροστά σε ένα εντυπωσιακό εύρημα βρέθηκαν οι αρχαιολόγοι που διενεργούσαν ανασκαφές στην Τροία. Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι η τάφος της «κάτω πόλης» από την Ύστερη Εποχή του Χαλκού παρουσιάζει μια διακοπή στη νοτιανατολική κατεύθυνση, γεγονός που οι αρχαιολόγοι θεωρούν ότι αποδεικνύει την ύπαρξη μιας πρόσθετης πύλης στην εξωτερική πλευρά της τάφου. Η διαδρομή της αμυντικής τάφου έχει μεγάλη σημασία για τον καθορισμό της έκτασης της πόλης κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού και τα νέα ευρήματα θεωρούνται πρόσθετη απόδειξη της άποψης ότι ο τόπος όπου βρέθηκαν είναι όντως η μυθική Τροία.

Έργα αναστήλωσης στον πύργο του Δρακάνου

Άρχισε από τον περασμένο Μάιο η αναστήλωση του πύργου του Δρακάνου, στην Ικαρία, ο οποίος έχει ηλικία 2.300 χρόνων, σώζεται σε ύψος 12,95 μ. (επί συνόλου 13,5 μ.) και θεωρείται από τους ειδικούς κορυφαίος σε κατασκευαστική ποιότητα από τους υπόλοιπους κυκλικούς αρχαίους πύργους του Αιγαίου. Οι εργασίες αναστήλωσης περιλαμβάνουν την αποσυναρμολόγηση των σπασμένων λίθων, τη συγκόλληση και στερέωσή τους με συνδέσμους από τιτάνιο και την επανατοποθέτησή τους στις αρχικές τους θέσεις.

Διαμάχη για τα ευρήματα του μετρό στη Θεσσαλονίκη

Τα αρχαιολογικά ευρήματα που έρχονται συνεχώς στο φως στη διάρκεια των εργασιών για την κατασκευή του μετρό της Θεσσαλονίκης έχουν σταθεί αφορμή για έντονη διαφωνία ανάμεσα στο υπουργείο Πολιτισμού και το Μετρό Θεσσαλονίκης. Ο λόγος είναι ότι η αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων δεν διαθέτει χώρο φύλαξης για τους τέσσερις ογκώδεις τάφους που θα αποσπαστούν ολόκληροι, ούτε για τα χιλιάδες ευρήματα που έχουν αποκαλυφθεί μαζί με τους 1.414 ανε-

Πραγματικές διαστάσεις...

Οι κινηματογραφικές παραγωγές μας έχουν κάνει να πιστεύουμε πως οι αρχαίοι Έλληνες είχαν μεγάλα, γερά και εντυπωσιακά άλογα. Η αλήθεια όμως είναι αυτή που μαρτυρούν τα διάφορα αρχαία ανάγλυφα, στα οποία τα πόδια του ιππέα δεν απέχουν πολύ από το έδαφος. Το πραγματικό, δηλαδή, ύψος των αλόγων ήταν περίπου 125-140 εκ. Υπήρχαν βέβαια και ορισμένες εξαιρέσεις, στα άλογα που χρησιμοποιούνταν στις μάχες, τα οποία ήταν μεγαλύτερα, όπως, για παράδειγμα, ο Βουκεφάλας του Μ. Αλέξανδρου.

Οι Νοχουρίτες και ο Μ. Αλέξανδρος

Στα σύνορα Περσίας και Τουρκμενίας, οι Νοχουρίτες βρίσκονται χωρισμένοι ανάμεσα στις δύο χώρες. Το 1988, τα 18 χωριά των Νοχουρλί, που χτίστηκαν από στρατιώτες του Μ. Αλεξάνδρου οι οποίοι είχαν τραυματιστεί, μοιράστηκαν στα δύο από τη συνοριακή γραμμή που τους αποξένωσε. Οι ίδιοι θεωρούν ότι είναι ξεχωριστοί από τους ντόπιους Τουρκμενίους και στα νεκροταφεία τους κανείς βλέπει επιτύμβιες στήλες με επίσημη δύο κέρατα κριαριού, προς τιμήν του Δικέρατου Αλεξάνδρου.

σκαμμένους μέχρι σήμερα τάφους. Το Μετρό, από την άλλη πλευρά, δεν είναι διατεθειμένο να δαπανήσει χρήματα για τη φύλαξη των αρχαίων έως ότου ολοκληρωθούν τα έργα και οι αρχαιότητες τοποθετηθούν στους σταθμούς ως εκθέματα, κατά το πρότυπο της Αθήνας. Ωστόσο, το γεγονός ότι οι αρχαιότητες πληθαίνουν, ενώ σύντομα θα αρχίσουν και οι ανασκαφές στο κέντρο της πόλης καθιστά επιτακτική την ανάγκη άμεσης λύσης.

Μουσείο Ρήγα Φεραίου στο Βελιγράδι

Σε μουσείο αφιερωμένο στον Ρήγα Φεραίο και τους απελευθερωτικούς αγώνες των Σέρβων, και πολιτιστικό κέντρο που θα συμβολίζει τη διαβαλκανική συνεργασία θα μετατραπεί ο Πύργος Νεμπόισα στο Βελιγράδι, όπου δολοφονήθηκαν ο Ρήγας Φεραίος και οι σύντροφοί του τον Ιούνιο του 1798. Οι εργασίες αναμένεται να ολοκληρωθούν στο τέλος του 2009, και ο Πύργος θα εγκαινιαστεί με έκθεση για τη ζωή και το έργο του Ρήγα.

Νέα μόνιμη έκθεση στον Λευκό Πύργο

Ο Λευκός Πύργος ανοίγει ξανά τις πόρτες του στο κοινό. Η νέα μόνιμη έκθεση που φιλοξενεί οργανώθηκε από το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού και παρουσιάζει με συνοπτικό τρόπο όψεις της ιστορίας της Θεσσαλονίκης διαχρονικά, με στόχο να κεντρίσει το ενδιαφέρον των επισκεπτών να γνωρίσουν καλύτερα την πόλη, τα μνημεία και τα θεματικά μουσεία της. Φιλοδοξία του νέου μουσείου είναι να αποτελέσει την αφετηρία μιας περιήγησης στη Θεσσαλονίκη, χωρίς

να υποκαθιστά τους υπόλοιπους μουσειακούς χώρους. Ένα επιπλέον στοιχείο που χαρακτηρίζει την έκθεση, από μουσειογραφική άποψη, είναι ότι ο σχεδιασμός της έγινε με γνώμονα το σεβασμό της αρχιτεκτονικής ταυτότητας του μνημείου. Η έκθεση εστιάζει σε στιγμές-ορόσημα και σε ιδιαίτερες πτυχές της ζωής της πόλης. Οι θεματικές ενότητες αναφέρονται στη θέση της Θεσσαλονίκης στον γεωγραφικό χώρο, στις μεταμορφώσεις του δομημένου χώρου, σε σημαντικές στιγμές της ιστορίας της, όπως αυτές αναδεικνύονται μέσα από τα μνημεία της, στην κομβική εμπορική της θέση στο σταυροδρόμι χερσαίων και θαλάσσιων δρόμων, στους κατοίκους της, στην πνευματική και πολιτιστική ζωή της, αλλά και στις γεύσεις της. Η έκθεση θα είναι ανοιχτή από Τρίτη έως και Κυριακή, με ωράριο λειτουργίας 08:30-15:00.

Κλειστό παραμένει το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, το δεύτερο σε επισκεψιμότητα μουσείο της χώρας, παραμένει κλειστό εδώ και πολλούς μήνες, για λόγους επέκτασης και εκσυγχρονισμού του κτιρίου. Μέχρι σήμερα έχουν ολοκληρωθεί η απογραφή και ο εγκιβωτισμός του υλικού των αποθηκών, έχει αποσυρθεί η μόνιμη έκθεση και στη θέση της έχει οργανωθεί μια προσωρινή. Εκκρεμεί η ολοκλήρωση της μουσειολογικής μελέτης και η ανακαίνιση των αιθουσών.

Εξετάσεις DNA σε μουμιοποιημένα έμβρυα

Εξετάσεις DNA θα πραγματοποιή-

σουν Αιγύπτιοι ερευνητές σε δύο μουμιοποιημένα έμβρυα που αποκαλύφθηκαν το 1922 στο ταφικό μνημείο του Τουταγχαμών, στο Λούξορ, για να διαπιστωθεί η σχέση τους με τον νεαρό Φαραώ. Ο πρόεδρος της Ανώτατου Συμβουλίου Αιγυπτιακών Αρχαιοτήτων, δρ Ζαχί Χαουάς, ανακοίνωσε την πρόθεση να πραγματοποιηθούν εξετάσεις DNA σε όλες τις αιγυπτιακές μούμιες, σε μια προσπάθεια να αποκαλυφθεί η πραγματική ταυτότητά τους.

Καταστρέφουν τα αρχαία μνημεία της Βέροιας

Αρχαία μνημεία της Βέροιας καταστρέφονται από γκράφιτι, που ακυρώνουν χρόνια και κόπους εργασιών συντήρησης, όπως κατήγγειλε η διευθύντρια της ΙΖ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Μαρία Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, η οποία επισημαίνει ότι η εξέλιξη των χρωμάτων είναι δύσκολη, καθώς το εμποτισμένο στο μάρμαρο χρώμα είναι σχεδόν αδύνατον να αφαιρεθεί, και η διαδικασία αυτή φθείρει το μνημείο. Κύριο θύμα των γκράφιτι είναι ο πύργος του βόρειου τείχους της αρχαίας πόλης, ο οποίος έχει αναδειχθεί στην είσοδο της σύγχρονης πόλης, μέσα σε χώρο πρασίνου, έργο που έλαβε χώρα έπειτα από πρωτοβουλία του Δήμου Βέροιας και με τη συνεργασία της ΙΖ' ΕΠΚΑ.

Το Χάρβαρντ στο Ναύπλιο

Ο πρώτος ακαδημαϊκός σταθμός του Χάρβαρντ στην Ευρώπη είναι πλέον γεγονός: από το περασμένο καλοκαίρι άρχισε επίσημα να λειτουργεί με έδρα το Ναύπλιο το παράρτημα του

Κέντρου Ελληνικών Σπουδών (Center for Hellenic Studies), που αποτελεί τον μοναδικό κόμβο του διεθνούς δικτύου ερευνητικών κέντρων του αμερικάνικου εκπαιδευτικού ιδρύματος στην Ευρώπη. Η μεγάλη προσφορά του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών στο Ναύπλιο είναι ουσιαστικά η ελεύθερη πρόσβαση στην ηλεκτρονική βιβλιοθήκη του. Χωρίς όρους και προϋποθέσεις θα παραχωρείται σε κάθε ενδιαφερόμενο ένα τερματικό για την έρευνά του, ώστε να έχει δωρεάν πρόσβαση σε πλειάδα τραπεζών δεδομένων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ίδιο το Κέντρο λειτουργεί ως υποδοχέας του λογισμικού του αμερικάνικου κέντρου. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι όλες οι τεχνολογικές δυνατότητες μεταφέρθηκαν διαδικτυακά από την Ουάσιγκτον στο Ναύπλιο και καθιστούν τους επισκέπτες του κέντρου, καθηγητές, φοιτητές, μαθητές, κατοίκους του Ναυπλίου, ισότιμα μέλη των δραστηριοτήτων στο αμερικάνικο Πανεπιστήμιο. Για παράδειγμα, όλοι μπορούν να παρακολουθήσουν ένα ηλεκτρονικό σεμινάριο που θα πραγματοποιείται στην Ουάσιγκτον ή στο campus του Harvard. Υπεύθυνος για το σημαντικό εγχείρημα είναι ο καθηγητής και Πρόεδρος του ΔΣ του CHS, Ιωάννης Πετρόπουλος. Η στέγαση του Κέντρου έγινε στο παλιό δημαρχείο του Ναυπλίου, στο Μέγαρο Ιατρού.

A.M.

17ο International Bronze Congress

Το 17ο International Bronze Congress, με τίτλο «Bronzes: New Finds, New Approaches», πρόκειται να πραγματοποιηθεί στην Αθήνα τον προερχή Μάιο (24.5-28.5.2009) σε συνεργασία με την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών Αθηνών, το Center for the Ancient Mediterranean του Πανεπιστημίου Columbia και το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το International Bronze Congress έχει αναγνωριστεί για τις πρωτοποριακές έρευνές του στην τέχνη, τον πολιτισμό και την τεχνολογία των αντικειμένων από χαλκό στην κλασική αρχαιότητα (πληροφορίες: administrator@bronzecon-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

gress2009.org, για αιτήσεις συμμετοχής: www.bronzecongress2009.org/).

«Ασκληπεία»

Το Διεθνές Ιπποκράτειο Ίδρυμα διοργανώνει στην Κω τη 2η Αμφικτυονία Εταιρειών και Συλλόγων Ιστορίας Ιατρικής και Ηθικής Δεοντολογίας, με κεντρικό θέμα «Ασκληπεία» (5.6-8.6.2009), και καλεί όσους αρχαιολόγους ενδιαφέρονται να υποβάλουν εργασίες. Η προθεσμία υποβολής εργασιών λήγει στις 20.03.2009 (Γραμματεία Συνεδρίου: 210-7499300).

Διδασκαλία της Ιστορίας της Τέχνης

Τον Νοέμβριο αρχίζει ο νέος κύκλος μαθημάτων στη Σχολή Διδασκαλίας της Ιστορίας της Τέχνης στην Αρχαιολογική Εταιρεία, με τίτλο «Από το Παλάτι του Κάδμου στο Ιερό της Αφαίας» και θέματα που αφορούν τη Βοιωτία, την Εύβοια, την Αττική και την Αίγινα στην Προϊστορία και τους Ιστορικούς χρόνους. Τα μαθήματα θα διαρκέσουν έως τις 18 Μαρτίου και θα πραγματοποιούνται κάθε Τετάρτη, 18:00-20:00, στο κτίριο της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας (Πανεπιστημίου 22). Πληροφορίες: 210.3609689, e-mail: archetai@otenet.gr, Δικτυακός τόπος: www.archetai.gr/site/content.php?artid=1597

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

«Νόστοι. Ανακτημένα αριστουργήματα»

Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης φιλοξενεί (23.9.-31.12.2008) την πολυσυζητημένη έκθεση, που παρουσιάστηκε πρόσφατα στη Ρώμη, με θέμα την αρχαιοκαπηλία και είναι το αποτέλεσμα της πολιτικής των Ιταλών υπευθύνων αλλά και της πολυετούς εργασίας των καραμπινιέρων στο θέμα της παράνομης διακίνησης των πολιτιστικών τους θησαυρών. Η έκθεση περιλαμβάνει 74 αρχαία αντικείμενα που επαναπατρίστηκαν από αμερικανικά μουσεία (Μετροπόλιταν, Γκετί, Πρίνστον, Μουσείο Καλών Τε-

χνών Βοστώνης κ.ά.), ανάμεσα τους και ο περίφημος κρατήρας του Ευφρονίου που επιστράφηκε στην Ιταλία από το Μετροπόλιταν ύστερα από διαμάχη που ξεκίνησε το 1972. Στην έκθεση θα παρουσιαστούν και ελληνικοί επαναπατρισθέντες θησαυροί, όπως η αρχαϊκή κόρη της Πάρου, το χρυσό μακεδονικό στεφάνι που μας επέστρεψε το Γκετί, η Βοιωτική Στήλη, δύο θραύσματα από την Ακρόπολη που μας πρόσφεραν το Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης και η Σουηδή κ. Άνγκερ, καθώς και δύο αρχαία από τη συλλογή της Σέλμπι Γουάιτ που επαναπατρίστηκαν πρόσφατα. Στο πλαίσιο της έκθεσης θα δοθεί διάλεξη των καραμπινιέρων που εργάστηκαν για την υπόθεση της επιστροφής αρχαιολογικών θησαυρών, καθώς και θα πραγματοποιηθεί σχετική ημερίδα.

Έκθεση για τον Διωγμό της Φώκαιας

Από τις 9 Αυγούστου, στο Ριζάριο Εκθεσιακό Κέντρο, στο Μονοδένδρι Ιωαννίνων, παρουσιάζονται 120 φωτογραφίες του Φελίξ Σαρτιό, Γάλλου μηχανικού και αρχαιολόγου. Ο Σαρτιό ήταν ο πρώτος που οργάνωσε αρχαιολογικές ανασκαφές στην Αρχαία Φώκαια της Μικράς Ασίας (1913, 1914 και 1920) και υπήρξε μάρτυρας του διωγμού των Φωκαίων το 1914. Οι φωτογραφίες, τις οποίες βρήκε στο Παρίσι το 2005 ο Έλληνας ιστορικός φωτογραφίας Χάρης Γιακουμής και οι οποίες είναι μοναδικές, εφόσον κανένας ξένος δεν ήταν παρών στην πόλη όσο κράτησε η καταστροφή της, παρουσιάζονται συνοδευόμενες από ελληνογαλλικά κείμενα της εποχής, βιβλία και ντοκουμέντα για τα γεγονότα της Φώκαιας, οπτικοακουστικό θέαμα σε προβολή, καθώς επίσης και τριοδιάστατη θέαση των αυθεντικών εικόνων του Σαρτιό με ειδικά συλλεκτικά στερεοσκόπια. (Πληροφορίες: 26530-71573. Η έκθεση θα διαρκέσει εννέα μήνες).

Γυναίκα και λατρεία στην αρχαιότητα

Έκθεση με τίτλο «Worship, women's ritual and reality in clas-

sical Athens» οργανώνει το Ωνάσειο Μορφωτικό Κέντρο στη Νέα Υόρκη, σε συνεργασία με το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (10.12.2008-9.5.2009). Στην έκθεση θα παρουσιαστεί ο ρόλος της γυναίκας στις τελετουργίες και στη λατρεία κατά την κλασική αρχαιότητα μέσα από 158 αντικείμενα προερχόμενα από ελληνικά και ξένα μουσεία. Τα 102 προέρχονται από το Εθνικό Αρχαιολογικό, 29 από τα μουσεία Ακρόπολης, Αρχαίας Αγοράς, Βραυρώνας, Πειραιά, Κεραμεικού, Θηβών, Επιγραφικό, Άργους, Ελευσίνας, Κεραμεικού κ.ά., και άλλα 29 από τα Μετροπόλιταν, Ερμιτάζ, Λούβρο, Βρετανικό, Βερολίνου, Βατικανού κ.ά. Το καλοκαίρι του 2009, η έκθεση θα παρουσιαστεί και στην Αθήνα. Η έκθεση είναι χωρισμένη σε μεγάλες ενότητες: Θεές (Αθηνά, Άρτεμη, Αφροδίτη, Δήμητρα, Ηρώνες), ιέρειες, γυναίκες στη λατρεία, γιορτές και η γυναίκα στον κύκλο της ζωής (γέννηση, ενηλικίωση, γάμος και θάνατος).

Ο «Μέγας Αλέξανδρος» στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

Στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης φιλοξενείται έκθεση με τίτλο «Μέγας Αλέξανδρος: έργα από τις συλλογές της Μακεδονίας και εικονογραφία του μύθου στην Ιταλία». Πρόκειται για μια πρωτότυπη ιδέα Ιταλών επιστημόνων, οι οποίοι δείχνουν πώς πλάστηκε ο μύθος του Αλέξανδρου στη Δύση, πώς πέρασε ο μύθος του στην Ιταλία κατά τη ρωμαϊκή εποχή, κατά τον Μεσαίωνα και την Αναγέννηση. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, σε συνεργασία με την ΙΣΤ', την ΙΖ' και την ΚΘ' Εφορείες Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, πρόσθεσε στη φωτογραφική έκθεση των Ιταλικών έργων αυθεντικά, εξαιρετικής τέχνης και σπανιότητας αντικείμενα της εποχής του Μ. Αλεξάνδρου από τα πολλά που υπάρχουν στη Μακεδονία. Η έκθεση, η οποία πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Ιταλική Πρεσβεία και το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης, θα διαρκέσει έως τις 30.11.2008.

Εκθέσεις από το Μουσείο Μπενάκη

Τρεις εξαιρετικά ενδιαφέροντες εκθέσεις έχει προγραμματίσει το Μουσείο Μπενάκη για το φθινόπωρο: Αναδρομική έκθεση του Γιόζεφ Κουντέλκα, ενός από τους σημαντικότερους σύγχρονους φωτογράφους (έως 23.11.2008, Κτίριο οδού Πειραιώς), αναδρομική έκθεση του ζωγράφου Γιάννη Μιγάδη (έως 9.11.2008, Κεντρικό Κτίριο) και ένα μεγάλο αφιέρωμα στον Κάρολο Κουν με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννησή του (έως 16.11.2008, Κτίριο οδού Πειραιώς).

Έκθεση για τον Μ. C. Escher

«Maurits Cornelis Escher - Από το Προσχέδιο στο Αριστούργημα» είναι ο τίτλος της έκθεσης που διοργανώνει το Μουσείο Ηρακλειδών, σε συνεργασία με έναν από τους μεγαλύτερους συλλέκτες αρχαιακού υλικού και έργων του Μ. C. Escher (10.10.2008-15.11.2009). Λόγω του μεγάλου αριθμού έργων, η έκθεση χωρίζεται σε 4 ενότητες, οι οποίες εστιάζουν σε ποικίλες πλευρές του έργου του καλλιτέχνη: «Η Περίοδος της Ανακάλυψης» (10.10.2008-11.01.2009), «Ιταλική Περίοδος» (17.01-18.04.-2009), «Ο Άγνωστος Escher» (25.04.-02.08.2009), «Το Χρώμα στον Escher» (22.08-15.11.2009). Στο πλαίσιο της έκθεσης θα κυκλοφορήσει δίγλωσση Συλλεκτική Έκδοση, με κείμενα και ανατυπώσεις προσχεδίων και χαρακτηριστικών.

Το Βυζάντιο στο Λονδίνο

Έργα που καλύπτουν την καλλιτεχνική δημιουργία 11 αιώνων και εκπροσωπούν όλα τα είδη της βυζαντινής τέχνης (ψηφιδωτά, τοιχογραφίες, έργα γλυπτικής σε χαλκό, μάρμαρο, ελεφαντοστό και στεατίτη, έργα μεταλλοτεχνίας, εικονογραφημένα χειρόγραφα, φορητές εικόνες, κοσμήματα κ.ά.) θα παρουσιαστούν σε μεγάλη έκθεση, με τίτλο «Byzantium 330-1453», που διοργανώνει στις κεντρικές της αίθουσες η Royal Academy του Λονδίνου σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη (25.10.2008-22.3.2009). Η έκθεση περιλαμβάνει

νει 400 αντικείμενα από τα μεγαλύτερα Μουσεία του κόσμου (Μητροπολιτικό Μουσείο, Βρετανικό Μουσείο, Μουσείο του Λούβρου, Βατικανό, Θησαυρός του Αγίου Μάρκου, Ερμιτάζ, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης κ.ά.), καθώς και από τη Μονή της Αγίας Αικατερίνης στο Σινά. Την επιμέλεια της έκθεσης έχουν δύο κορυφαίοι ιστορικοί της βυζαντινής τέχνης, ο Robin Cormack (καθηγητής στο Ινστιτούτο Courtauld του Λονδίνου) και η Μαρία Βασιλάκη (καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας).

Αδριανός

Συνεχίζεται η έκθεση που φιλοξενείται στο Βρετανικό Μουσείο Λονδίνου με τίτλο «Hadrian, Empire and Conflict» και παρουσιάζει πληθώρα εκθεμάτων από διάφορες ανά τον κόσμο συλλογές. Στόχος της, σύμφωνα με τον Θόρστεν Όπερ, διευθυντή της έκθεσης και επιμελητή του καταλόγου της, είναι «να διορθώσει την τυποποιημένη εικόνα εκείνης της εποχής, το σκοτάδι, τη μελαγχολία και την αντιφατικότητα, ιδιαιτέρως της αυτοκρατορικής μορφής του Αδριανού». Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 26.10.2008.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Δ' Συνέδριο Αλμυριωτικών Σπουδών

Ο Δήμος Αλμυρού σε συνεργασία με την Φιλόλογο Εταιρεία Αλμυρού «Όθρυς» πραγματοποιούν το Δ' Συνέδριο Αλμυριωτικών Σπουδών, το οποίο είναι αφιερωμένο στη μελέτη και την καταγραφή της αρχαιολογίας, της ιστορίας και της λαογραφίας της ευρύτερης περιοχής του Αλμυρού (17.10-19.10.2008). Πληροφορίες: Β. Κοντογιάννης, τηλ. 697 309 80 48, Χ. Κοντογεωργάκη, τηλ. 697 380 12 27, Γ. Λασκαρίδης, τηλ. 697 410 94 65.

Οι καλλιτέχνες και η Ελλάδα από το 1800 έως σήμερα

Αυτό είναι το θέμα της Διεθνούς

Επιστημονικής Συνάντησης της Διεθνούς Επιτροπής Μουσείων και Συλλογών Καλών Τεχνών (IFCA) που διοργανώνεται από το Ελληνικό Τμήμα του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) και θα πραγματοποιηθεί από 14 έως 18 Οκτωβρίου 2008, σε συνεργασία με την Εθνική Πνακοθήκη-Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου (πληροφορίες και εγγραφές: greece.icom.museum, τηλ.: 210.3239414).

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Μουσειακές Σπουδές

Ο Ε' Κύκλος Ομιλιών του Κέντρου Μουσειακών Ερευνών, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος «Μουσειακές Σπουδές» του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα το θεωρητικό πλαίσιο και τις πρακτικές που εφαρμόζονται στα σύγχρονα μουσεία, θα ολοκληρωθεί τον προσεχή Δεκέμβριο. Στο διάστημα αυτό, έχουν προγραμματιστεί ομιλίες από τους: Ιωάννα Λαλαούνη («Το μουσείο διακοσμητικών τεχνών και η πορεία του στη σημερινή Ελλάδα», 13.10.2008), Αγνή Στρομπούλη («Παραμύθια στο μουσείο;», 10.11.2008) και Διαμαντή Τριανταφύλλου («Τα ευρήματα του τύμβου της Μικρής Δοξιάρας-Ζώνης ως εκθέματα ενός ανασκαφικού μουσείου», 15.12.2008). Οι ομιλίες θα γίνουν στο Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος» του Πανεπιστημίου Αθηνών (Πανεπιστημίου 30), στις 19:30 και η είσοδος θα είναι ελεύθερη.

BIBΛΙΑ

Δια Σύρον, Πάρον, Νάξον, Ίον, Οίαν-Θήραν

Φωτεινή Ζαφειροπούλου εκδ. Σήμα, Αθήνα

Κεφάλη και ενδιαφέρουσα αφήγηση της εξέχουσας αρχαιολογίας, η οποία διηγείται με χιούμορ τις αναμνήσεις της από την πρώτη της φοιτητική επίσκεψη στη Μύκονο, μέχρι τις πρόσφατες εμπειρίες της από εξορμήσεις

στις Κυκλάδες. Διαβάζοντας το βιβλίο αυτό, ταξιδεύεις στο χρόνο και γνωρίζεις τόπους, ανθρώπους και τρόπους ζωής που έχουν, εν πολλοίς, εξαφανιστεί.

Οι τοιχογραφίες της Μονής Αγίας Τριάδος Δρακότρυπας (1758) και η μνημειακή ζωγραφική του 18ου αιώνα στην περιοχή των Αγράφων

Ιωάννης Κ. Τσιούρης εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2008

Σημαντική μελέτη της ζωγραφικής του 18ου αιώνα, μια περιοχής πλούσιας σε μνημεία. Στον τόμο των πάνω από 650 σελίδων παρουσιάζεται ο χαρακτήρας των Αγράφων, τα μνημεία με τις επιγραφές τους, η Μονή της Δρακότρυπας, τα εκτός Αγράφων μνημεία που σχετίζονται εικονογραφικά με την περιοχή, το εικονογραφικό πρόγραμμα των υπολοίπων μνημείων των Αγράφων, και καταλήγει στα Συμπεράσματα που δίνουν μια ανασκόπηση των ποικίλων συνθηκών (ιστορικές, οικονομικές, κοινωνικές, καλλιτεχνικές) που συνέβαλαν στη δημιουργία του χαρακτήρα της αγιογραφικής τέχνης των Αγράφων. Το κείμενο συνοδεύουν πάνω από 400 εικόνες και σχέδια, πλουσιότατη βιβλιογραφία και ευρητήρια (εικονογραφικό και μνημείων).

Η Μαρία των Μογγόλων

Μαριάννα Κορομηλά εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2008

Δύο γυναίκες, δύο βιογραφίες και η μοίρα των γυναικών, από το ατομικό στο συλλογικό. Υπέροχη γλώσσα με συναρπαστική αφήγη-

ση, έξυπνη πλοκή, ενδιαφέρουσα άποψη. Εν ολίγοις, ένα βιβλίο που δεν πρέπει να χάσετε, όποιες κι αν είναι οι προτιμήσεις σας, στη βυζαντινή ιστορία της Μαρίας των Μογγόλων ή στη σύγχρονη, της Μαριάννας Κορομηλά.

Histoire Antique

περιοδική έκδοση τεύχος 38 (2008)

Στο γαλλικό αρχαιολογικό περιοδικό *Histoire Antique* των μηνών Ιουλίου-Αυγούστου, δημοσιεύεται αφιέρωμα στο Ιερό των Δελφών: Το Ιερό του Απόλλωνα στους Δελφούς, γενική παρουσίαση (Sophie Montel), Ιστορία και θεσμοί (Mathilde Douthe), Γλωσσική κατάσταση στους Δελφούς (Mathilde Douthe), Το μαντείο των Δελφών και η ίδρυση αποικιών στη Δύση (Airtou Pollini), Αρχαϊκά αναθήματα στους Δελφούς (Helene Aurigny), Αρχιτεκτονική παρουσίαση των γλυπτών συνόλων στο Ιερό των Δελφών (Sophie Montel), Αναφορές στο χώρο των Δελφών, στον Πausανία (Sophie Montel), Γλωσσάρι και Βιβλιογραφία. Εκτός αφιερώματος, δημοσιεύεται στο τεύχος αυτό άρθρο για την οικονομία της αρχαίας Ελλάδας (Airtou Pollini), στο οποίο ο συγγραφέας υποστηρίζει πως το ερώτημα του 19ου αιώνα, αν η αρχαία ελληνική οικονομία ήταν, ή όχι, καπιταλιστική δεν ευσταθεί, καθώς έχει πλέον αποδειχθεί ότι δεν υπήρξε ποτέ μία ενιαία ελληνική οικονομία αλλά πολλές, και ότι αυτές οι οικονομίες διέφεραν από την καπιταλιστική οικονομία, όπως και μεταξύ τους.